

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 20. august 2012

Sag 265/2011

(2. afdeling)

Rigsadvokaten

mod

T

(advokat Steen Moesgaard, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 7. september 2010 og af Østre Landsrets 7. afdeling den 26. april 2011.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Marianne Højgaard Pedersen, Jens Peter Christensen, Henrik Waaben og Lars Hjortnæs.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om formildelse, således at han idømmes en bødestraf på 3.000 kr.

Anklagemyndigheden har endeligt tilsluttet sig denne påstand.

Anbringender

Parterne har samstemmende gjort gældende, at spørgsmålet om straf i medfør af straffelovens § 3 skal afgøres efter våbenlovens § 10, stk. 2, således som denne er affattet ved lov nr. 274 af 27. marts 2012 om ændring af våbenloven. Der bør fastsættes en bødestraf, idet T' overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, efter forarbejderne til lovens § 10, stk. 2, utvivlsomt ikke kan anses for at være sket under skærpende omstændigheder, navnlig under hensyn til, at kniven lå i en bil og således ikke blev "båret" af T.

Retsgrundlag

Våbenlovens § 10, stk. 2, lyder således:

”Stk. 2. Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med bøde, under skærpende omstændigheder dog med fængsel indtil 2 år.”

Bestemmelsen fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 274 af 27. marts 2012 om ændring af våbenloven (Straf for overtrædelse af knivforbuddet), der trådte i kraft den 1. april 2012. I forarbejderne til bestemmelsen (Lovforslag nr. L 61 af 21. december 2011 side 6f.) hedder det bl.a.:

”3. Lovforslagets udformning

3.1. I 2008 blev der foretaget en ændring af våbenloven, som bl.a. indebar en betydelig skærpelse af straffniveaue for førstegangstilfælde af ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder mv.

Før lovændringen i 2008 kunne man ikke straffes med mere end en bøde (i praksis 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængig af knivens art), første gang man overtrådte forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængelige steder mv. Der var således efter våbenloven først mulighed for frihedsstraf anden gang, man overtrådte forbuddet. Med lovændringen i 2008 blev det imidlertid forudsat, at der i førstegangstilfælde som altovervejende hovedregel fastsættes en ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel, medmindre særlig formildende omstændigheder begrunder en bødestraf. For unge under 18 år blev det dog samtidig lagt til grund, at straffen kan gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Regeringen ønsker at fastholde en stærk og konsekvent indsats mod knive på offentligt tilgængelige steder mv., som kan bidrage til at forhindre nye voldsepisoder og knivoverfald, og der lægges derfor ikke med lovforslaget op til at indsnævre knivforbuddet.

Det er imidlertid regeringens opfattelse, at der i forlængelse af Højesterets to principielle domme af 15. december 2009 – jf. nærmere under pkt. 2.2.2.2 – er behov for i lovgivningen at gøre klart op med lovgivningsforudsætningen om ubetinget frihedsstraf og i stedet indsætte en mere afbalanceret sanktionsbestemmelse i våbenloven.

Den nye sanktionsbestemmelse vil – jf. pkt. 3.2 nedenfor – betyde, at førstegangstilfælde af overtrædelse af knivforbuddet som udgangspunkt straffes med bøde, således at der i førstegangstilfælde kun kan udmåles en frihedsstraf, hvis der foreligger skærpende omstændigheder.

Der lægges med lovforslaget ikke op til at føre sanktionsniveauet tilbage til retstilstanden før lovændringen i 2008.

Muligheden for at idømme frihedsstraf i førstegangstilfælde foreslås således bevaret for at fastholde en stærk og konsekvent indsats mod ulovlige knive, herunder af hensyn til

den præventive effekt. Domstolene bør fortsat – også i førstegangstilfælde – kunne idømme en markant straf, når der i den enkelte sag foreligger skærpene omstændigheder.

Bødeniveauet for overtrædelse af knivforbuddet foreslås ikke ændret.

3.2. På den anførte baggrund foreslås det, at våbenlovens § 10, stk. 2, affattes således, at overtrædelse af § 4, stk. 1, om forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængelige steder mv. straffes med bøde, under skærpene omstændigheder dog med fængsel indtil 2 år.

Det forudsættes i den forbindelse, at der i førstegangstilfælde af overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, uden samtidig overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (ulovlig besiddelse af »almindelige« knive på offentligt tilgængelige steder mv.), som udgangspunkt fastsættes en bøde på 3.000 kr.

I sager, hvor der foreligger en overtrædelse af både våbenlovens § 4, stk. 1, og våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (ulovlig besiddelse af særlig farlige knive på offentligt tilgængelige steder mv.), forudsættes der fastsat en bøde på 5.000 kr. i førstegangstilfælde.

De nævnte bødestørrelser svarer til de aktuelle bødetakster.

Hvis der foreligger skærpene omstændigheder, forudsættes der – både for lovovertrædere over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømt en ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel. Hvis betingelserne herfor er opfyldt, kan straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Det vil bero på domstolenes vurdering af de konkrete forhold i den enkelte sag, om der foreligger sådanne skærpene omstændigheder, at der skal udmåles en frihedsstraf i stedet for en bøde.

Der vil dog som den almindelige regel kun foreligge skærpene omstændigheder, hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter.

Dette vil i praksis først og fremmest omfatte tilfælde, hvor en person bærer kniv i aften- og nattetimerne i restaurationsmiljøet mv. Der vil dog også i andre tilfælde – f.eks. ved visse fodboldkampe, byfester og koncerter – kunne være en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter. Der må i den forbindelse lægges vægt på, om medbragte knive ved den pågældende type af begivenhed erfaringsmæssigt bidrager til at skabe farlige situationer.

Det ligger i det anførte – jf. udtrykket »bærer« – at der ikke vil foreligge skærpene omstændigheder, hvis overtrædelsen af knivforbuddet består i, at en person blot »besidder« kniven, f.eks. fordi den pågældende kniv ligger i en bils bagagerum.”

Højesterets begrundelse og resultat

Efter parternes samstemmende påstande, som Højesteret tiltræder, ændres landsrettens dom for så vidt angår strafudmålingen, således at T straffes med en bøde på 3.000 kr. med en forvandlingsstraf af fængsel i 6 dage.

Det bemærkes, at efter stemmeafgivningen fra de voterende i landsretten burde den af landsretten idømte frihedsstraf have været gjort betinget, jf. retsplejelovens § 216, stk. 1 og 2.

Thi kendes for ret

Landsrettens dom ændres, således at T straffes med en bøde på 3.000 kr.

Forvandlingsstraffen er fængsel i 6 dage.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for byret, landsret og Højesteret.